

**ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. І.А. МАРКІНОЇ**

Освітньо-професійна програма Менеджмент підприємства
Спеціальність 073 Менеджмент
Ступінь вищої освіти Бакалавр

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри _____

Тетяна ВОРОНЬКО-НЕВІДНИЧА

30 травня 2024 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **«Управління операційною діяльністю підприємства»**

виконав здобувач вищої освіти денної форми навчання

Дмитренко Кирило Валерійович

Керівник кваліфікаційної роботи

Олександр ПОМАЗ

Полтава – 2024 року

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	7
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	16
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства	16
2.2. Оцінка складових операційної діяльності підприємства	23
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	29
ВИСНОВКИ	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41
ДОДАТКИ	46

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Питання управління операційною діяльністю набуло значної актуальності в кризових ситуаціях в економіці, оскільки в таких ситуаціях необхідно строго підходити до зниження витрат і забезпечення максимальної віддачі від виробництва при мінімальних капіталовкладеннях. На сучасному етапі розвитку української економіки, в цілому, пред'являються високі вимоги до оцінки ефективності діяльності господарюючого суб'єкта в розрізі структурного сектора. Існує багато підходів до визначення поняття операційна діяльність, які відображені в працях як вітчизняних та і зарубіжних дослідників, а саме: Чевгарова В. Я. [3], Капінос Г. [11], Хорунжак Н.М.[11], Никифорчин М.Д. [11], Хома І.Б. [4], Гавриленко О.В. [5] та інші.

Зв'язок роботи з науковими темами. Кваліфікаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри менеджменту ім. І.А. Маркіної. Результати дослідження, проведеного в роботі, є частиною наукових тем:

1. «Управління соціально-економічним розвитком агропродовольчої сфери України» (д. р. № 0118U005208)
2. «Стратегічний менеджмент безпекового розвитку інноваційно орієнтованої агропродовольчої сфери в умовах глобалізації економіки» (д. р. № 0122U201560)

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних основ системи операційної діяльності підприємства та впровадження пропозицій щодо удосконалення системи операційної діяльності на досліджуваному підприємстві. Для досягнення мети кваліфікаційної роботи у роботі поставлені такі **завдання**:

- розглянути теоретичні основи системи операційної діяльності підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства;

- провести аналіз складових існуючої системи операційної діяльності підприємства та дослідити їх ефективність;
- запропонувати шляхи удосконалення системи операційної діяльності підприємства;

Об’єктом дослідження кваліфікаційної роботи виступає процес удосконалення системи операційної діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти системи операційної діяльності підприємства та їх удосконалення.

Методи дослідження. Для досягнення мети даної роботи, використані загальнонаукові методи та підходи до сучасних досліджень. В загальнонаукових методах дослідження використано діалектичний метод пізнання; застосовано системний підхід тощо.

Інформаційну базу дослідження склали статистичні дані, наукові праці вітчизняний та зарубіжних дослідників, офіційні дані аналізованого підприємства взяті за останні три роки.

Практична значущість дослідження полягає в реалізації та практичному застосуванні рекомендацій викладених у дослідженні, пов’язаних із удосконаленням системи операційної діяльності підприємства.

1. Турчак В.О., Дмитренко К.В. Практичні аспекти розвитку підприємства в сучасних умовах. Матеріали науково-практичної конференції за підсумками проходження здобувачами вищої освіти виробничих практик. Вип. 17. Полтава: ПДАУ, 2024. С. 95–97.

2. Турчак В.О., Дмитренко К.В. Управління мотивацією персоналу підприємства. *«Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики»*: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. Полтава: ПДАУ, 2024.

Структура роботи. Загальний обсяг роботи викладений на 45 сторінках і складається зі вступу, 3 розділів, висновків, а також 40 найменувань літературних джерел. Робота містить 6 таблиць, 13 рисунків та 2 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ОПЕРАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах господарювання все більшого значення набуває ефективно управління операційною діяльністю, яка забезпечуватиме результативність у роботі підприємства та створить підґрунтя для успішної реалізації господарських цілей та мети підприємства. Управління операційною діяльністю підприємства складає основну частину діяльності самого підприємства та співпадає з його метою, яка полягає у виробництві та реалізації основних видів продукції робіт або послуг [5,6].

Особливості операційної діяльності можуть варіюватися в залежності від багатьох факторів, таких як галузь, розмір підприємства, ринкові умови і стратегії управління. Однак деякі загальні особливості залишаються незмінними такі як стандартизація процесів в деяких виробничих галузях де операції ґрунтуються на стандартизованих процесах, які дозволяють ефективно виробляти товари або надавати послуги з мінімальними затратами [7,8]. Ще однією з особливостей операційної діяльності є контроль якості продукції, товарів та послуг та оптимізація виробничих процесів, що забезпечує постійне удосконалення виробничих процесів та є ключем до збільшення продуктивності і в свою чергу до зниження витрат [1, 4].

Сучасна операційна діяльність повинна бути гнучкою, щоб відповідати змінам в попиті, технологічному прогресу та іншим факторам. Гнучкість дозволяє підприємствам швидко адаптуватися до нових умов і змінювати свою діяльність відповідно до потреб ринку [10].

Операційна діяльність підприємства часто є об'єктом управлінського аналізу та стратегічного планування. Вона включає в себе постійне вдосконалення процесів, адаптацію до змін на ринку та впровадження новітніх технологій для забезпечення конкурентоспроможності підприємства [1].

Питанням управління операційною діяльністю суб'єктів

господарювання присвячені наукові дослідження вітчизняних науковців, зокрема в таблиці 1.1. можна побачити характеристику поняттю «операційна діяльність» з точки зору науковців Чевгарова В. Я. [3], Капінос Г. [11], Хорунжак Н.М.[11], Никифорчин М.Д. [11], Хома І.Б. [4], Гавриленко О.В. [5].

Таблиця 1.1

Характеристика поняття «операційна діяльність»

Автор	Характеристика
Чевгарова В. Я. [3]	Визначає такі характерні особливості операційної діяльності, як нестійкість напрямків розвитку, тобто допускає їх перегляд у ході реалізації
Капінос Г. І[11]	Діяльність, яка здійснюється в рамках операційної системи з метою створення будь-якої корисності шляхом перетворення входів (ресурсів усіх видів) у виходи (готові продукти та послуги)
Хорунжак Н.М.[11]	операційна діяльність є основною діяльністю підприємства, з метою здійснення якої воно й створено
Никифорчин М.Д. [11]	Виробничому підході, відповідно до якого операційна діяльність пов'язана з «навмисним перетворенням матеріалів, інформації або покупців», тобто включає процеси закупівлі матеріалів, їх перетворення у готовий продукт та постачання його покупцю
Хома І.Б. [4]	Основний вид діяльності підприємства, з метою здійснення якої вона створена.
Гавриленко О.В. [5]	Діяльність, орієнтована переважно на товарний ринок, у той час як фінансова та інвестиційна діяльність зосереджені в основному на фінансовому ринку.

Аналізуючи табл. 1.1 можна зробити висновок, що дана проблематика вивчалася багатьма дослідниками, але по цей день вона не втратила актуальність та потребує подальших досліджень теоретичних та практичних основ забезпечення формування та функціонування ефективної системи управління операційною діяльністю, яка буде здатна підвищити рівень управління операційною діяльністю підприємства в умовах невизначеності [6].

Оперативний менеджмент відповідає за надання оперативної підтримки та координацію виробничих процесів з метою досягнення запланованих цілей. Ключовими аспектами оперативного управління є моніторинг виробничих процесів, що відстежує виробничі процеси, контролює їх ефективність та вчасність виконання. Наступною ключовою складовою оперативного

управління є здатність швидко реагувати на будь-які проблеми чи зміни у виробничому процесі, щоб забезпечити його безперервну роботу [30,31].

Використання технологій механізації, автоматизації та комп'ютерне обладнання з спеціальним програмним забезпеченням допомагають оптимізувати та прискорювати виробничі процеси, знижуючи витрати і підвищуючи продуктивність. У цілому, ефективне оперативне управління дозволяє підприємствам забезпечити стабільну та продуктивну роботу свого виробництва, що в свою чергу сприяє досягненню стратегічних цілей та конкурентних переваг [22, 25].

Після опрацювання значної кількості джерел було сформовано власну думку, що управління операційною діяльністю підприємства – це сукупність заходів, які спрямовані на забезпечення функціонування підприємства в межах його існуючої діяльності. На рисунку 1.1 показані головні аспекти управління операційною діяльністю.

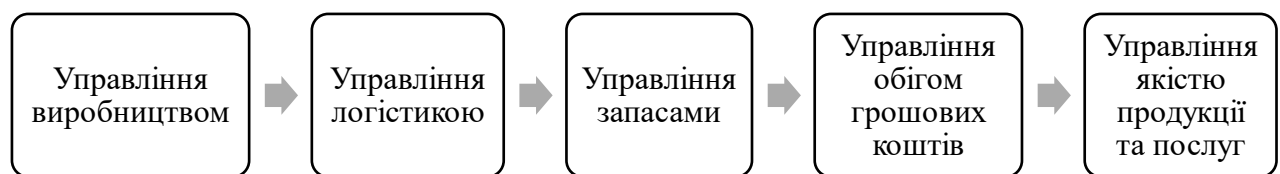

Рис. 1.1 Аспекти управління операційною діяльністю підприємства [14]

Аналізуючи рис. 1.1 були виділені основні аспекти управління операційною діяльністю підприємства, що включають в себе управління логістикою, управління якістю продукції, управління обігом грошових коштів та інші. Для ефективного управління операційною діяльністю важливим елементом є побудова єдиної системи управління підприємством, що буде забезпечувати його безперервну діяльність та успішний розвиток [14].

Для успішного управління операційною діяльністю підприємства важливо контролювати ряд процесів і дій, спрямованих на забезпечення ефективного повсякденного функціонування підприємства. Використання дієвих інструментів та підходів для управління операційною діяльністю є

невід'ємною умовою для успішного функціонування підприємства.

Забезпечення ефективної операційної діяльності в управлінні підприємством має на меті досягнення максимального прибутку організації та контролю над виробничими процесами з метою виконання поставлених цілей та досягнення бажаних результатів. На рис. 1.2 показані основні принципи які оптимізують роботу господарюючого суб'єкта.

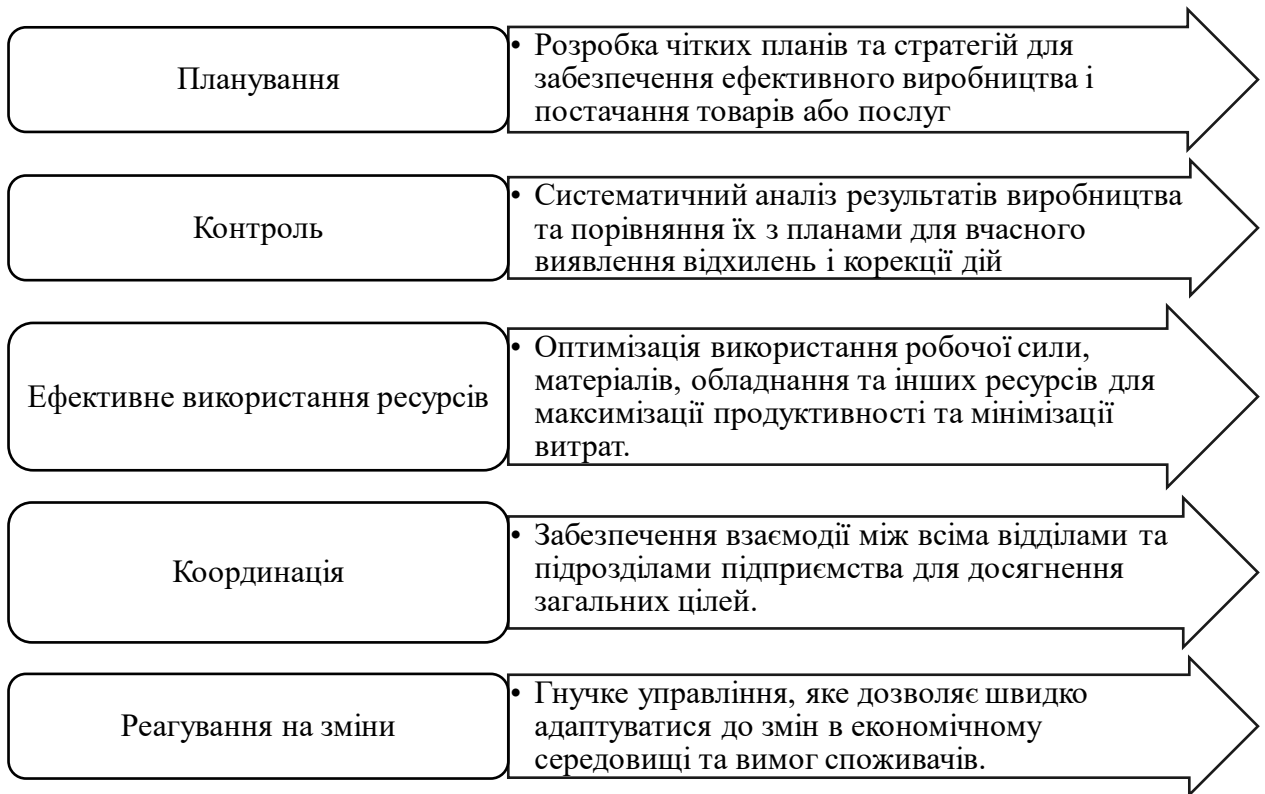

Рис. 1.2 Принципи оптимізації діяльності підприємства [38]

Аналізуючи принципи оптимізації діяльності підприємства можна зробити висновок, що детальна розробка планів стратегії для ефективного виробництва, контроль результатів виробництва, координація та взаємодія між відділами підприємства дозволяє бути конкурентоспроможним та досягати успіху на ринку. Вимоги клієнтів до продукції постійно змінюються, що підвищує важливість операційного контролю та гнучко реагувати на поточні проблеми шляхом впливу на конкретні коливання планових показників діяльності, які встановлені в плані виробничих цілей [31].

Один з ключових аспектів ефективного операційного управління

полягає в розробці та виконанні детальних планів, які враховують особливості виробничого процесу та встановлюють конкретні цілі, що повинні бути досягнуті [29].

Крім того, необхідно систематично контролювати виконання цих планів, а також вчасно виявляти будь-які відхилення та приймати необхідні корективні заходи для забезпечення виконання поставлених завдань.

З метою функціонування операційної системи в межах реалізації принципів операційного менеджменту, необхідна збалансована робота усіх її складових, без винятку. Оскільки, функціонування операційної системи за своєю природою є процесом циклічним, то для виконання цього завдання пропонуємо розглядати її як чітко скоординованої, регульованої та керованої системи послідовних операцій в системі «вхід-виробництво-вихід» (рис. 1.2).

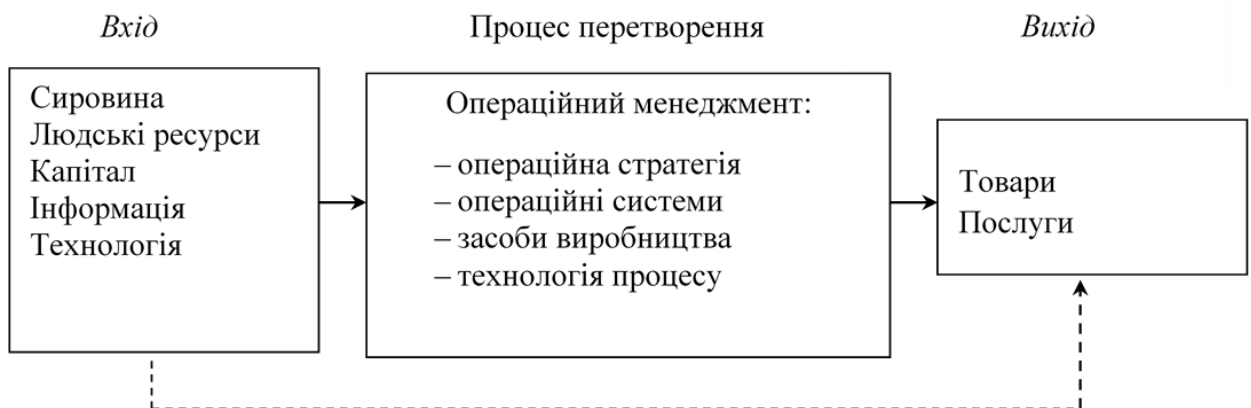

Рис. 1.3. Процес операційного менеджменту [28]

Дослідження сутності операційної діяльності підприємства включає в себе аналіз різних аспектів, що охоплюють процес виробництва товарів або надання послуг.

Актуальним напрямом досліджень операційної діяльності є аналіз матеріально-технічного постачання та стану розрахунків з покупцями та замовниками. Повне і своєчасне забезпечення підприємства матеріальними та технічними ресурсами відповідної номенклатури, якості та вартості є важливою умовою виконання виробничої програми, зниження загальних

витрат і собівартості продукції, збільшення прибутку та підвищення ефективності діяльності підприємства [19].

Отож, деталізований спектр основних завдань аналізу операційної діяльності має включати чотири тематичні блоки, які наведено на рис. 1.4.

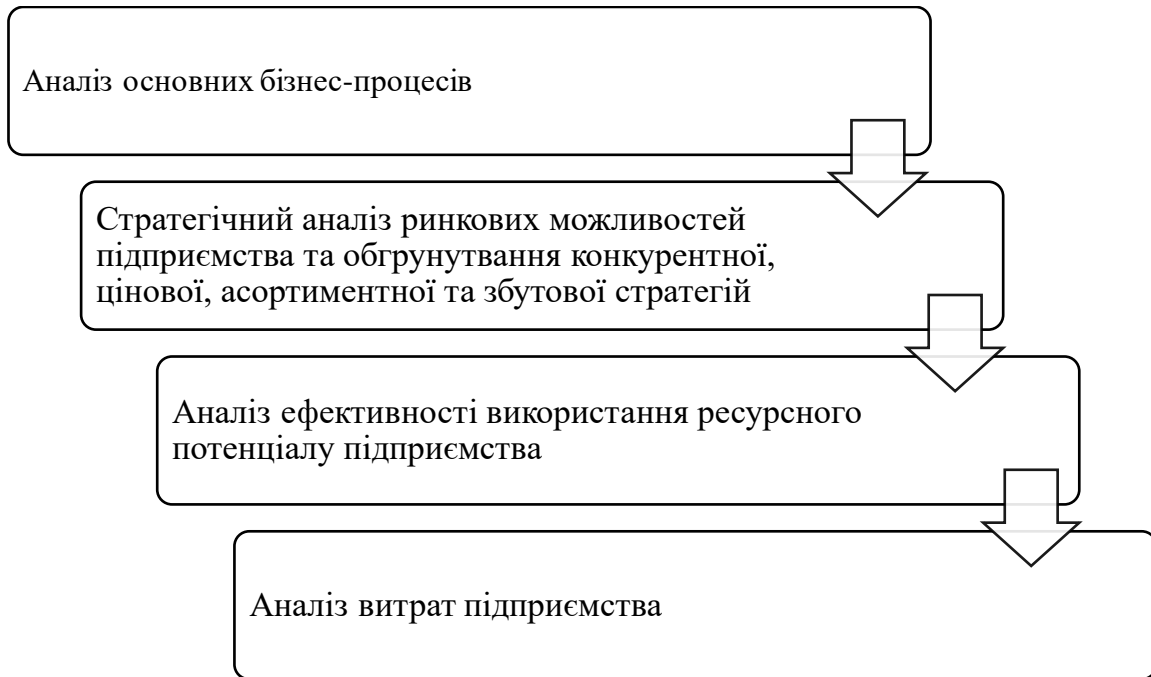

Рис. 1.4 Аналіз бізнес-процесів на підприємстві [27, 28, 29]

При проведенні аналізу бізнес процесів на підприємстві було визначено, що одним з найважливіших бізнес-процесів має стратегічний аналіз ефективності асортиментної політики підприємства, який базується на альтернативному виборі найбільш прибуткових напрямів діяльності та видів продукції, які матимуть попит на ринку, враховуючи їх якість та ціну [6, 14].

Ефективне використання інструментів і підходів для оперативного управління виробничою діяльністю є неодмінною умовою успішного функціонування підприємства. Забезпечення ефективного оперативного управління спрямоване на досягнення оптимальної організації та контролю виробничого процесу для досягнення поставлених цілей і досягнення бажаних результатів. Успіх підприємства в сучасних умовах глобалізації та конкурентного середовища залежить від його здатності ефективно управляти

операційною діяльністю. Це означає, що вам потрібно використовувати різні інструменти та підходи, спрямовані на оптимізацію процесів, підвищення продуктивності та забезпечення якісного виконання завдань. Схема системи управління операційною діяльністю підприємства показана на рис. 1.5.

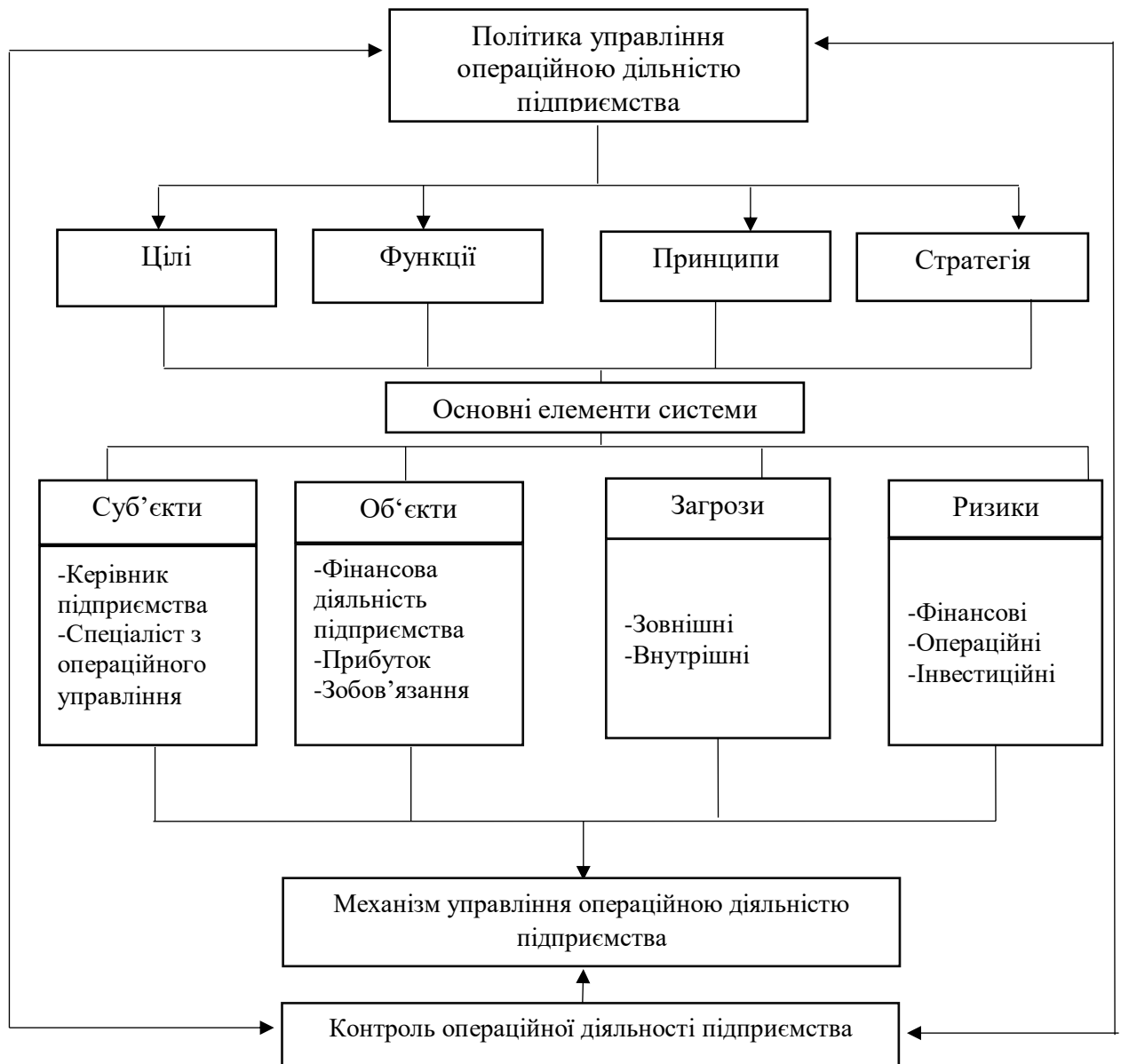

Рис.1.5. Схема системи управління операційною діяльністю [16].

Аналізуючи рис. 1.5 можна сказати, що оперативне управління вимагає взаємодії та співпраці між різними функціональними підрозділами підприємства. В схемі відображено загальну структуру та послідовність дій у

системі управління операційною діяльністю підприємства. Вона допомагає забезпечити ефективну організацію та керування операціями підприємства для досягнення стратегічних цілей та задоволення потреб ринку [25]. Це включає комунікацію, координацію та спільні зусилля для досягнення спільних цілей. Операційна діяльність підприємства охоплює широкий спектр процесів та функцій, що становлять основну діяльність компанії. Ось деякі ключові аспекти операційної діяльності та використання ресурсного потенціалу зображена на рис. 1.6.

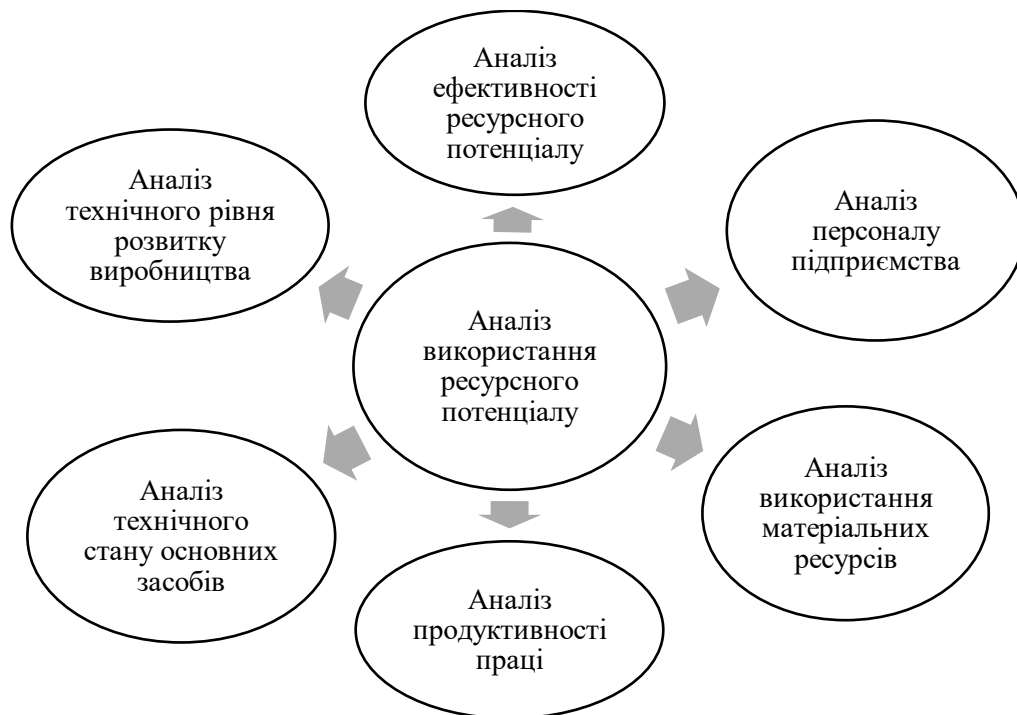

Рис. 1.6. Аналіз використання ресурсного потенціалу підприємства [26]

Проаналізувавши рис. 1.6 можна стверджувати, що операційний аналіз охоплює різні аспекти господарської діяльності підприємства, такі як економічні, технологічні, організаційні, соціально-економічні тощо. Сутність аналізу полягає у порівнянні фактичних та запланованих показників виробництва, виконання рішень, розпоряджень, планів та завдань з метою визначення їх ефективності та наявності потрібної кількості ресурсів для подальшого ведення господарської діяльності [36].

Підводячи підсумки дослідження теоретивних підходів до управління

операційною діяльністю було виявлено, що ефективне управління виробничим процесом включає в себе комплекс управлінських дій, спрямованих на своєчасне виконання планів, завдань і графіків, заснованих на достовірній інформації про стан виробничого обладнання. Оперативне управління охоплює всі управлінські функції, пов'язані з поточною діяльністю організації та її виробничих підрозділів. Створення відповідної системи оперативного управління залежить від типу організаційної структури і системи управління, яка в ній працює [34].

Оперативність управлінських рішень полягає в своєчасному отриманні початкової інформації про хід виробництва, її швидкому аналізі, прийнятті необхідних рішень та впливі на виробничий процес. Операційне управління є однією з важливих складових системи менеджменту підприємства, що відповідає за планування, координацію та контроль виробничих процесів з метою забезпечення ефективності та ефективності діяльності підприємства. Операційне управління займається такими аспектами, як управління виробничим процесом, контроль якості, планування виробництва, управління ланцюгом постачання та багато іншого. Це робить операційне управління критично важливою складовою успішного функціонування будь-якого підприємства [31].

Отже, з огляду на вищенаведене, можна зробити висновок, що управління операційною системою підприємства реалізується в рамках конкретного механізму господарства. Управлінська діяльність відіграє важливу роль і включає системи оперативного управління виробництвом, якістю, матеріально-технічними запасами і технічним обслуговуванням, що побудовані на тих самих основних принципах головною метою, якого є забезпечення економічно ефективної реалізації цілей управління операційною діяльністю підприємства [17, 18]. При проведенні аналізу бізнес процесів на підприємстві було визначено, що одним з найважливіших бізнес-процесів, який базується на виборі найбільш прибуткових напрямів діяльності та видів продукції, які матимуть попит на ринку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СИСТЕМИ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Досліджуване приватне підприємство, яке є об'єктом даного дослідження територіально знаходиться в Полтавській області. Підприємство засноване у 2000 р. та продовжує вести господарську діяльність по теперішній час. Свою господарську діяльність підприємство здійснює шляхом вирощуванням зернових, олійних культур, переробкою продукції скотарства, оптовою та роздрібною торгівлею та вирощуванням великої рогатої худоби.

Підприємство у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України, нормативними актами та статутом підприємства. Головною метою діяльності підприємства є отримання прибутку за рахунок виробничої, підприємницької, комерційної та інших видів діяльності в сільськогосподарській галузі господарювання та задоволення на цій основі громадських соціально-економічних потреб.

Підприємство займається як виробництвом продукції рослинництва, так і продукції тваринництва. Також підприємство надає послуги автопарку і тракторного парку працівникам підприємствам і громадянам.

Основою сільськогосподарського виробництва є розміри та ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства. Поліпшення функціонального стану, оптимізація та підвищення ефективності використання основних і оборотних засобів – одне з важливих завдань сільськогосподарських підприємств.

Для сільськогосподарського підприємства ключовою метою є ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства. Земельні ресурси є основою матеріального і духовного виробництва. Від характеру і рівня ефективності використання земельних ресурсів залежить розвиток продуктивних сил, масштаби виробництва і матеріальний добробут

господарства. Ефективність використання земельних ресурсів має велике значення для аграрних підприємств, адже їх можна використовувати як природний ресурс, так і засіб виробництва. Отож в табл. 2.1 показана динаміка складу і структури земельного фонду підприємства.

Таблиця 2.1

**Динаміка складу і структури земельного фонду підприємства,
2021-2023 рр., га**

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р., %
	2021	2022	2023	
Загальна земельна площа	4220,0	4309,0	4076,0	96,6
в т. ч. сільськогосподарські угіддя	4110,0	4201,0	3910,0	95,1
рілля	3914,0	3978,0	3680,0	94,0
Припадає на 1 працівника на 100 га сільськогосподарських угідь	1705,4	1721,7	1589,4	93,2

Отже, проаналізувавши структуру земельного фонду підприємства, що наведені в табл. 2.1, можна зробити висновок, що за аналізований період відбулися невеликі зміни в складі земельних ресурсів. Слід зазначити, що площа сільськогосподарських угідь підприємства становить 3910,0 га, а площа орних земель – 3680,0 га.

Протягом звітних 2021 по 2023 років площа орних земель скоротилася на 6,0 % або на 234,0 га, що пов'язано зі зменшенням кількості договорів оренди землі. Кількість сільськогосподарських угідь загалом скоротилася на 4,9 %, в одночас на 1 % або 6,8 га припадало 116,0 працівників.

Продовжуючи досліджувати підприємство доцільно було б проаналізувати трудові ресурси підприємства, що становлять усі громадяни, які своєю працею беруть участь у його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди), а також інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з підприємством. Після повного викупу підприємства трудовий колектив набуває прав колективного власника.

Трудові ресурси підприємства охоплюють всі аспекти управління персоналом, від найму та навчання працівників до їх мотивації, оцінки

результативності та ефективного управління персоналом.

Саме тому проаналізуємо динаміку чисельності працівників підприємства за допомогою даних табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка структури кадрового складу підприємства, 2021-2023 рр.

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р., (+,-)
	2021	2022	2023	
Загальна кількість працівників (кадри), осіб	241	244	246	+5,0
у т. ч. до загальної кількості працівників, %	100,0	100,0	100,0	0
Управлінські кадри (керівники) – всього, осіб	45	47	48	+3
до загальної кількості працівників, %	18,7	19,3	19,5	+0,8
Кількість працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, осіб	196	197	198	+2
до загальної кількості працівників, %	81,3	80,7	80,5	-0,8
Питома вага працівників, що проживають в сільській території, %	98,3	99,6	100,0	+1,7

Отже, проаналізувавши динаміку кадрового потенціалу підприємства було виявлено, що кількість працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві зростає за досліджуваній період на 2 особи та становить у 2023 р. 198 осіб. Забезпеченість у спеціалістах всіх категорій становить 100,0 %.

У цілому, загальна чисельність працівників господарства у 2023 р. складає 246 осіб, чисельність кадрового складу підприємства у цьому ж році становить 48 осіб. Важливим чинником, що позитивно впливає на підприємство та його стабільний розвиток є те, що близько 99,3 % працівників сільськогосподарського підприємства постійно проживають на даній території району, що є позитивним чинником, і знижує ймовірність плинності кадрів.

Для того, щоб проаналізувати діяльність суб'єкту господарювання, що досліджується, необхідно розглянути його виробничий напрямок і спеціалізацію за допомогою даних табл. 2.3.

Проведені розрахунки щодо визначення коефіцієнта спеціалізації, що свідчить про середній рівень спеціалізації підприємства, що пояснюється його орієнтацією на виробництво зерново-технічних культур та молока. Порівняння динаміки доходів від різних видів продукції протягом часу

дозволить побачити динаміку та зміни в стратегії продажу або попиту на різні види продукції.

Таблиця 2.3

Динаміка складу і структури грошових надходжень від реалізації продукції підприємства, 2021-2023 рр., тис. грн

Показники	Вартість товарної продукції, тис. грн			У середньому за три роки, тис. грн	Питома вага до загального підсумку, %	Місце продукції за питомою вагою
	Роки					
	2021	2022	2023			
Продукція рослинництва – всього	99806,6	74338,0	103474,3	92539,6	62,8	х
Культури зернові та зернобобові	55757,7	58638,6	59917,1	58104,5	39,4	1
Насіння ріпаку та кользу	7523,0	3083,0	9377,7	6661,2	4,5	6
Соняшник	17147,5	12313,9	20982,9	16814,8	11,4	3
Культури овочеві відкритого ґрунту	190,3	113,5	345,3	216,4	0,1	8
Продукція тваринництва – всього	46239,2	47688,2	70356,9	54761,4	37,2	х
Жива маса великої рогатої худоби	7648,8	9137,4	14843,7	10543,3	7,2	4
свиней	7580,0	7924,7	13156,5	9553,7	6,5	5
Молоко	30348,8	30086,2	37130,0	32521,7	22,1	2
Мед	396,0	313,2	526,0	411,7	0,3	7
Продукція сільського господарства і послуги	146045,8	122026,2	173831,2	147301,1	100,0	х

Аналізуючи дані показники динаміки складу і структури грошових надходжень від реалізації продукції підприємства було виявлено, що питома вага надходжень від реалізації зернових та зернобобових культур 39,4 %, молока – 22,1 %, соняшнику – 11,4 % від загального обсягу грошових надходжень. У цілому, грошові надходження від реалізації продукції галузі рослинництва складає 62,8 %, тоді як 37,2 % – від реалізації продукції галузі тваринництва. Динаміка виробничо-комерційної діяльності підприємства - це зміни, що відбуваються в його виробничому процесі та комерційній діяльності протягом певного періоду часу. Це може включати збільшення або зменшення

обсягу виробництва, збільшення або зменшення виручки від продажу товарів або послуг, зміни на ринку, збільшення чи зменшення витрат, а також будь-які інші зміни, які впливають на ефективність та прибутковість підприємства.

Проаналізуємо динаміку показників виробничо-комерційної діяльності, розглянувши дані табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка виробничо-комерційної діяльності підприємства, 2021-2023 рр.

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р., %
	2021	2022	2023	
Виробництво товарної продукції, тис. грн	146045,8	122026,2	186957,0	128,0
на 1 працівника, зайнятого у сільськогосподарському виробництві, тис. грн	745,1	619,4	944,2	126,7
на 100 га сільськогосподарських угідь, тис. грн	3553,4	2904,7	4781,5	134,6
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	100034,0	128907,0	160628,0	160,6
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	30904,0	482,0	9200,0	29,8
Рівень рентабельності виробництва (збитковості), %	30,9	0,4	5,7	-

Проаналізувавши дані табл. 2.3 можна побачити, що у 2023 р. в порівнянні з 2021 р. виробництво товарної продукції господарства збільшилося на 40911,2 тис. грн або 28,0 %. Показники чистого прибутку у 2021 р. становив 30904,0 тис. грн, а в 2023 р. – 9200,0 тис. грн, що вказує на зниження прибутковості на 21704,0 тис. грн або на 70,2 %.

Показник собівартість реалізованої продукції у 2023 р. становить 160628,0 тис. грн, що більше порівняно з 2021 р. на 60594,0 тис. грн або на 60,6 % відповідно. Рівень рентабельності виробництва протягом досліджуваного періоду коливався. Так, 2021 р. даний показник склав 30,9 %, що на 25,2 п. п. вище, ніж у 2023 р. (5,7 %).

Динаміка показників ліквідності та платоспроможності підприємства є критично важливою для його фінансової стабільності та стійкості. Аналіз змін цих показників допомагає оцінити стабільність фінансового стану підприємства та вчасно виявити можливі проблеми, що можуть виникнути у майбутньому. Проаналізуємо динаміку ліквідності та платоспроможності

підприємства агропродовольчої сфери у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Динаміка показників ліквідності та платоспроможності підприємства,
2021-2023 рр.**

Показники	Роки			2023 р. до 2021 р., (+,-)
	2021	2022	2023	
Коефіцієнт абсолютної (негайної) ліквідності	0,437	0,282	0,227	-0,210
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,598	5,304	2,899	+0,301
Загальний коефіцієнт ліквідності	9,387	1,219	8,593	-0,794
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами	0,893	0,808	0,884	-0,009

Проаналізувавши дані табл. 2.5 можна зробити висновок, що здійснивши розрахунок коефіцієнта абсолютної ліквідності у 2023 р. було виявлено, що він становить 0,227, що на 0,210 менше чим в 2021 році та вказує на зниження можливостей господарства до погашення поточних зобов'язань за рахунок високоліквідних оборотних активів.

Значення загального показника ліквідності у 2023 р. складає 8,593, тоді як у 2021 р. значення даного показнику складало 9,387. Середнє значення за досліджуваний період дані показники перевищує нормативне значення, що свідчить про задовільний рівень значення даного показника. Так як негативна динаміка ліквідності та платоспроможності господарства за даними критеріями є негативним явищем господарювання за досліджуваний період та в порівнянні з 2021 роком є меншим на 0,794.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, що підприємство спроможне зможе погасити частину поточних зобов'язань агроформування, застосовуючи поряд із високоліквідними активами середньоліквідні активи. Отже, провівши аналіз рівня забезпеченості підприємства агропродовольчої сфери власними оборотними коштами свідчить про задовільний стан, зокрема, коефіцієнт забезпеченості оборотних активів власними коштами. На кінець 2023 р. фактичний рівень не перевищує нормативне значення та становить 0,884, що на 0,009 менше чим в 2021 році.

Однією з головних умов підвищення ефективності діяльності підприємства є систематичне зменшення операційних витрат, які формують собівартість продукції (робіт, послуг). Рівень і розмір витрат формується під впливом як зовнішніх, так і внутрішніх факторів середовища підприємства, тому перш за все, необхідно класифікувати структуру витрат за елементами та статтями, а потім на основі факторного аналізу виявити вплив кожної складової на загальну їх суму. Тому на рис. 2.1 було висвітлено спостереження в динаміці на рівень елементів операційних витрат підприємства

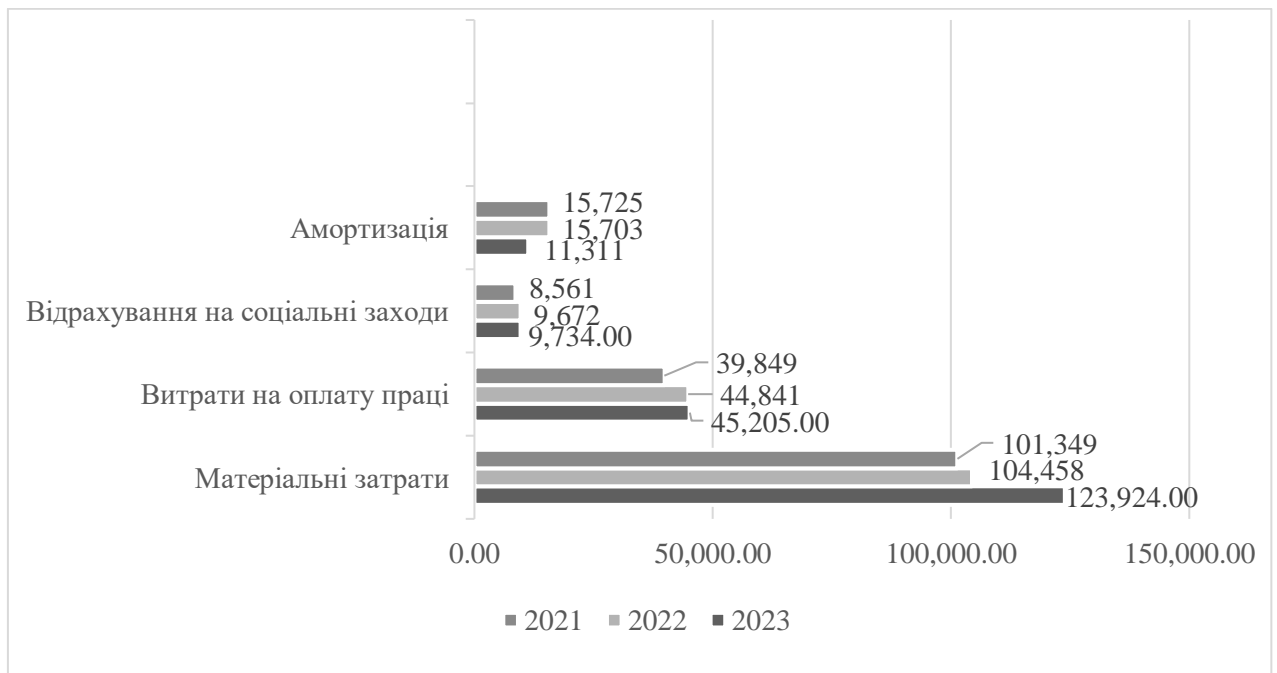

Рис. 2.1. Динаміка елементів операційних витрат підприємства, 2021-2023 рр.

Аналіз динаміки елементів операційних витрат є важливим інструментом управління фінансами підприємства, оскільки він дозволяє виявити тенденції та вчасно реагувати на зміни в економічному середовищі. При порівнянні елементів операційних витрат, що показано на рис. 2.1 було виявлено, що найбільшу частку займають матеріальні затрати, що в 2023 році становили 123924 тис. грн це на 22575 тис. грн більше чим показник 2021 року. Показники відрахувань на соціальні заходи становлять 9735 тис. грн в 2023 році, що на 1174 тис. грн більше в порівнянні з 2021 роком.

2.2. Аналіз складових операційної діяльності підприємства

Щоб залишатися конкурентоспроможними на сільськогосподарському ринку вкрай необхідно створювати конкурентні переваги, підвищувати ефективність діяльності підприємства та прагнути до вдосконалення та впровадження новітніх технологій.

Використання зовнішніх та внутрішніх ресурсів є критично важливим для успішної діяльності будь-якого підприємства. Ефективне поєднання внутрішніх та зовнішніх ресурсів дозволяє підприємствам досягати конкурентних переваг, забезпечувати стабільний розвиток і успішно функціонувати в умовах ринкової конкуренції.

Для візуалізації та порівняння внутрішніх та зовнішніх ресурсів підприємства розглянемо рис. 2.2.

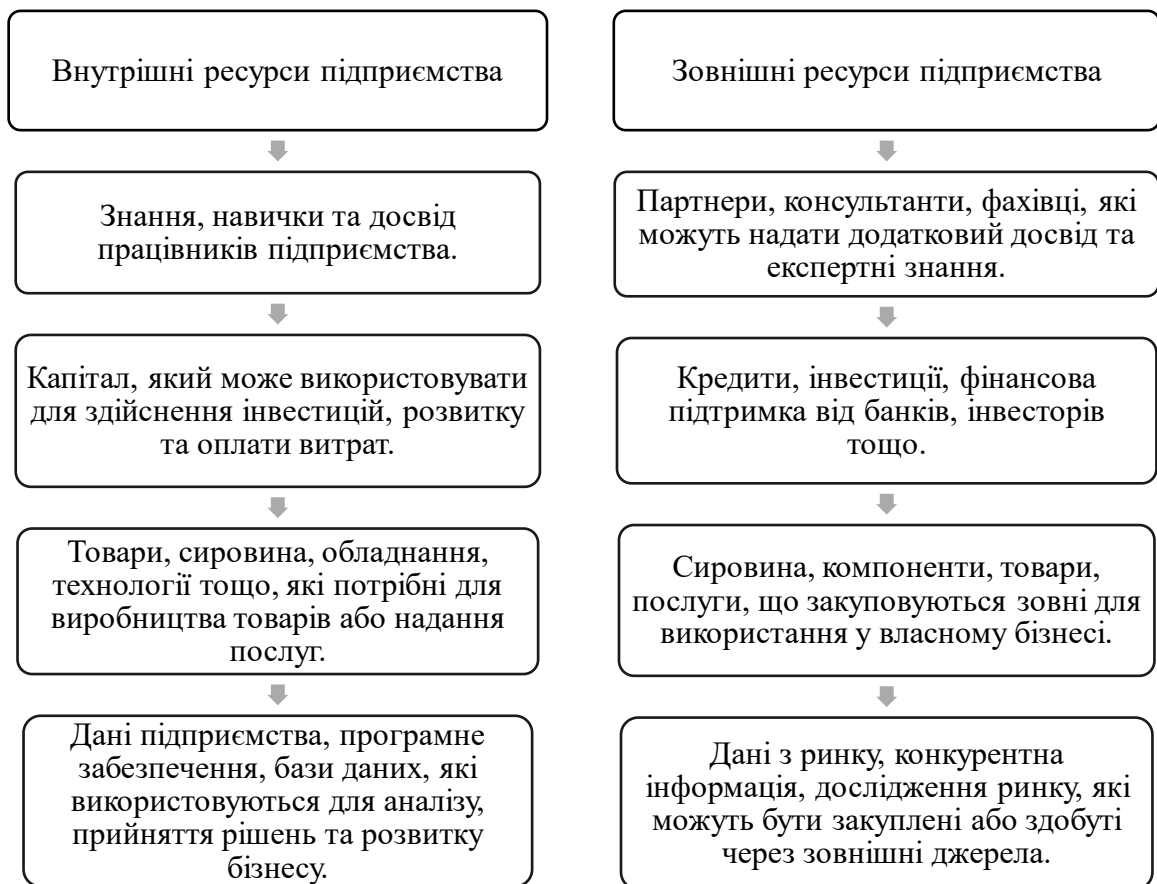

Рис. 2.2 Внутрішні та зовнішні ресурси підприємства, 2021-2023 рр.

Аналізуючи рис. 2.2 можна зробити висновок, що підприємство має два види ресурсів внутрішні та зовнішні. Дані види ресурсів працюють задля єдиної мети – це забезпечувати безперервний розвиток та конкурентоспроможність. Для реалізації даної мети необхідна достатня кількість людських ресурсів, сучасне обладнання та технічне оснащення для розвитку підприємства. Важливою передумовою удосконалення господарства є також надійні партнери, які зможуть надати додатковий досвід в управлінні підприємством та надати необхідне фінансування за потреби.

Операційна діяльність являє собою основну діяльність підприємства, яка пов'язана з виробництвом і реалізацією продукції (робіт, послуг), забезпечує основну частку доходу і є основним джерелом формування цінності підприємства. А отже, управління ефективністю саме операційної діяльності є пріоритетним напрямком роботи для менеджменту підприємства.

Оперативне управління виробництвом має на меті забезпечення чіткого виконання поставленого плану випуску продукції за кількістю кожної продукції і в заданий час на основі раціонального використання зовнішніх та внутрішніх ресурсів підприємства. Високий рівень конкуренції, здешевлення продукції та підвищення податків збільшують навантаження на функціональність підприємства, що вимагає прийняття рішень, які знизять вплив зовнішніх факторів на підприємство, що пов'язано зі здійсненням операційної діяльності.

Ефективність операційної діяльності підприємства є не лише передумовою його подальшого розвитку, а й основним питання виживання підприємства у конкурентному середовищі. Аналіз складових операційної діяльності підприємства - це важливий етап у розумінні та оцінці ефективності бізнесу. Операційна діяльність охоплює всі процеси і процедури, пов'язані з виробництвом товарів або наданням послуг. Питання підвищення ефективності операційної діяльності розглядається як одне з ключових в аспекті фінансово-економічної діяльності керівництва.

Аналіз складових операційної діяльності підприємства - це важливий

етап у розумінні та оцінці ефективності бізнесу. Операційна діяльність охоплює всі процеси і процедури, пов'язані з виробництвом товарів або наданням послуг. Отож доцільно провести комплексну оцінку операційної діяльності досліджуваного підприємства за допомогою SWOT-аналізу, що продемонструє сильні та слабкі сторони діяльності підприємства.

Таблиця 2.6

SWOT-аналіз досліджуваного підприємства, 2021-2023 рр.

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Використання переваг організаційно-правової форми організації бізнесу, централізація зусиль всієї галузі 2. Наявні конкурентні переваги, високе співвідношення ціна/якість 3. Добре вивчений ринок, потреби покупців, наявність сталих зв'язків та партнерів 4. Вища за середню рентабельність і прибутковість 5. Імідж надійного партнера 6. Зв'язки у зовнішньому середовищі 7. Достатні кількості фінансових ресурси 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відсутність унікальних конкурентних переваг 2. Загальногалузеве старіння виробничих потужностей 3. Недостатня увага науково-дослідній і інноваційній діяльності 4. Розміри присутності на ринку надто малі, щоб впливати на ринкову ситуацію
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Швидке зростання внутрішнього ринку за рахунок попиту обороннопромислового комплексу 2. Високі ціни на продукцію на зовнішніх ринках 3. Зростання ринків країн, що розвиваються 4. Вертикальна інтеграція у загальногалузеву структуру 5. Недооціненість національної валюти 6. Загальносвітова політична нестабільність, що спонукає попит на продукцію 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Високий рівень конкуренції 2. Знецінення національної валюти 3. Зниження попиту на продукцію вітчизняного виробника 4. Ворожі дії з боку РФ, що тягне за собою пошкодження майна і як результат збитки 5. Відсутність стабільного фінансування державних програм 6. Відтік кваліфікованих кадрів 7. Зростання цін на продукти і послуги

Аналізуючи табл. 2.6 можна побачити, що було проведено SWOT-аналіз який показує сильні та слабкі сторони досліджуваного підприємства його переваги та можливості для подальшого розвитку. Використовуючи метод SWOT, можна встановити зв'язок між сильними і слабкими факторами, які впливають на діяльність господарства, як ззовні, так і зсередини, що допоможуть правильно оцінити можливості, які відкриються перед підприємством в майбутньому. Оцінивши всі фактори впливу на господарство

серед основних загроз можна виділити ворожі дії зі сторони РФ. Саме ця загроза є найбільш значною, адже вона тягне за собою і інші негативні фактори впливу такі як нестабільна ситуація в країні тощо.

Основу операційної діяльності підприємства утворюють чотири основних компоненти – технологія, організація, економіка і математичні моделі дослідження операцій рис. 2.3, які є взаємопов'язані і забезпечують успішну діяльність і розвиток операційної системи господарства.

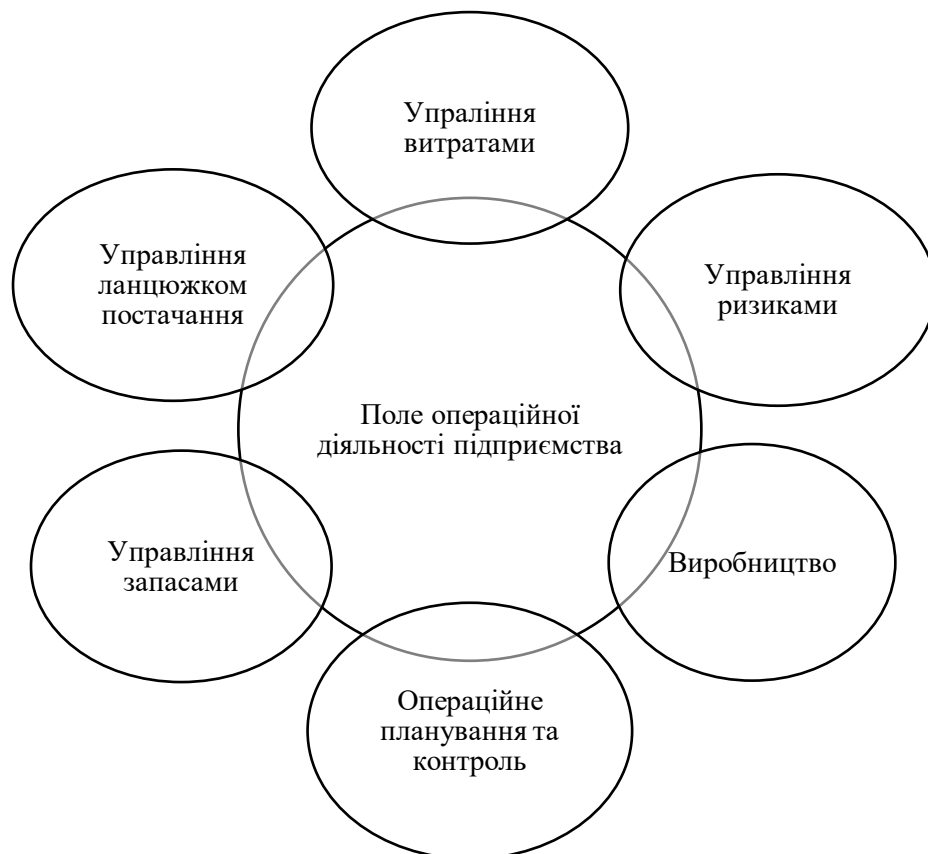

Рис. 2.3. Складові операційної діяльності підприємства, 2021-2023 рр.

Аналізуючи рис. 2.3 можна сказати, що операційна діяльність підприємства включає різні складові, що спільно забезпечують ефективність виробництва та постачання товарів або послуг. Ось ключові складові операційної діяльності підприємства:

1. Управління ланцюжком постачання (Supply Chain Management): Ця складова включає управління потоком матеріалів, інформацією та фінансами від постачальників до кінцевих споживачів. Вона охоплює закупівлю

сировини, виробництво, зберігання, транспортування та розподіл готової продукції.

2. Виробництво: Це складова включає усі процеси, пов'язані з перетворенням сировини чи компонентів у готову продукцію або наданням послуг. Вона охоплює планування виробництва, керування обладнанням, контроль якості, управління запасами та оптимізацію виробничих процесів.

3. Операційне планування та контроль: Ця складова включає управління щоденними операціями підприємства, включаючи планування виробничих ресурсів, координацію виробництва та контроль витрат.

4. Управління якістю: Складова управління якістю відповідає за забезпечення високої якості продукції або послуг. Вона включає в себе встановлення стандартів якості, контроль за виробництвом та процеси вдосконалення якості.

5. Управління запасами: Ця складова включає управління запасами сировини, напівфабрикатів та готової продукції. Управління витратами: Ця складова включає аналіз та контроль витрат на операційну діяльність підприємства з метою оптимізації витрат та підвищення прибутковості.

6. Управління ризиками: Складова управління ризиками визначає потенційні загрози та розробляє стратегії для їх управління з метою зниження ризику та мінімізації впливу на діяльність підприємства.

Ці складові допомагають підприємствам ефективно керувати операційною діяльністю, забезпечуючи високу якість продукції або послуг та оптимізацію бізнес-процесів.

Виробництво продукції рослинництва є постійною задачею всіх суб'єктів аграрного сектору та спрямоване на формування ринку продовольства. Ефективність розвитку рослинництва формується під впливом багатьох чинників, зокрема ґрунтово-кліматичних, технологічних, біологічних та інших, що ускладнює пошук додаткових можливостей для її підвищення.

Технологія вирощування провідних культур на товаристві передбачає комплекс агротехнічних прийомів, що виконуються у певній послідовності,

спрямованих на задоволення вимог біології культури та отримання високого врожаю заданої якості та включає етапи відображені на рис. 2.4.

Рис. 2.4. Схема технології вирощування провідних культур на підприємстві, 2021-2023 рр.

Відтак, характеризуючи систему управління виробничо-технологічними процесами товариства доцільно, в першу чергу, визначити основних фахівців відповідальних за виконання окремих стадій вирощування сільськогосподарських культур та зони їх відповідальності.

Отже, аналізуючи систему операційної діяльності досліджуваного підприємства можна впевнено говорити, що досліджуване підприємство має достатній рівень забезпеченості основними ресурсами виробництва: земля, праця та капітал. Визначено високий рівень фінансової стійкості підприємства за показниками структури джерел формування капіталу. Скорочення площі сільськогосподарських угідь знизилась так і зменшення середньооблікової чисельності працівників. Підприємство має достатньо сильну базу та можливості для отримання високих фінансових та економічних результатів у перспективі.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Удосконалення операційної діяльності – це безперервний процес, спрямований на підвищення ефективності, якості продукції та конкурентоспроможності. Одним з ключових напрямків зростання конкурентоспроможності бізнесу є забезпечення ефективності ділової активності підприємства. Ця проблема особливо актуальна при наявності кризових ситуацій в економіці, оскільки необхідно забезпечити максимальну віддачу від роботи системи операційної діяльності при суворій економії коштів і мінімальних капіталовкладеннях.

Необхідною умовою вирішення проблеми є підвищення економічної обґрунтованості як стратегічних, так і тактичних аспектів управлінських рішень і механізмів їх реалізації. Здійснення операційної діяльності підприємства вимагає від господарства використання певних підходів у автоматизації виробничих процесів та розроблення нових, прогресивних технологічних процесів і створення на їх основі нових високопродуктивних систем машин.

На сучасному етапі можна з упевненістю стверджувати, що напрямок переобладнання виробництва на основі гнучких автоматизацій усіх його процесів набув визнання в сільськогосподарському виробництві. Комплексно автоматизоване виробництво сільськогосподарської продукції створює умови для одночасного досягнення високої продуктивності й технологічної гнучкості, яка раніше забезпечувалась лише безпосередньою участю людини у виробничому процесі.

Зростання сучасного технічного оснащення та широка електрифікація поряд із розробкою прогресивних технологій сільськогосподарських процесів створюють умови для комплексної автоматизації виробничих процесів.

Розвиток автоматизації у сільському господарстві ґрунтується на багатому досвіді автоматизації у промисловості, проте їй властиві деякі специфічні особливості (наприклад, зв'язок з біологічними об'єктами, безперервність і повільне протікання технологічних процесів, агресивність навколишнього середовища, широкі зміни температури, вологості тощо).

Розвиток автоматизації у сільському господарстві є важливим напрямом, що дозволяє підвищити продуктивність, знизити витрати та оптимізувати виробничі процеси. Технології автоматизації в сільському господарстві включають в себе різноманітні інновації в галузі сільськогосподарської техніки, механізації, автоматизації процесів обробки та вирощування культур, а також використання сучасних інформаційних технологій. Ключові аспекти розвитку автоматизації у сільському господарстві показані на рис. 3.1.

Рис. 3.1. Напрями розвитку та удосконалення операційної діяльності підприємства, 2025-2029 рр.

На рис. 3.1 зображено запропоновані шляхи удосконалення операційної діяльності для підприємства шляхом автоматизації виробництва. Розвиток

автоматизації сільськогосподарського виробництва є ключовим напрямом для підвищення продуктивності, ефективності та стійкості сільськогосподарської галузі. Розберемо кожен запропонований напрямок розвитку автоматизації сільськогосподарського виробництва більш розгорнуто:

1. Механізація та роботизація використовується для використання сучасних сільськогосподарських машин, які можуть виконувати широкий спектр операцій, таких як плугування, сівба, полив, збирання врожаю тощо, дозволяє підвищити продуктивність та ефективність роботи на полях. Роботи також стають все більш автономними та можуть виконувати завдання без прямого контролю оператора.

2. Застосування дронів та сільськогосподарських роботів можуть використовуватися для моніторингу врожаю, здоров'я рослин, виявлення хвороб та шкідників, а також для оптимізації поливу та добрив. Сільськогосподарські роботи можуть автоматично копати, поливати, розсаджувати рослини, обробляти ґрунт, збирати врожай та багато іншого.

3. Precision Agriculture дозволяє використовувати сучасні технології, такі як GPS, датчики, аналіз даних та картографія, що контролює точно дозувати добрива та пестициди, оптимізувати полив, мінімізувати витрати на ресурси та забезпечувати оптимальні умови для росту рослин.

4. Internet of Things – IoT у сільському господарстві – це використання сенсорів та зв'язку через Інтернет дозволяє збирати та аналізувати великі обсяги даних про рослини, ґрунт, погоду та урожайність, що допомагає виробникам зробити кращі управлінські рішення.

5. Машинне навчання та штучний інтелект: Використання алгоритмів машинного навчання та штучного інтелекту дозволяє аналізувати великі обсяги даних та використовувати їх для прогнозування врожаїв, виявлення хвороб та шкідників, оптимізації виробничих процесів та прийняття ефективних управлінь.

Розвиток автоматизації сільськогосподарського виробництва є важливим напрямком для забезпечення сталого розвитку сільських територій,

забезпечення продовольчої безпеки та підвищення ефективності галузі.

Кожен господарюючий суб'єкт при виробництві продукції зосереджений на мінімізації відходів у виробничих системах при одночасному підвищенні продуктивності. Відходи розглядаються як усе, що клієнти не вважають доданим цінним і не готові платити за це. Деякі переваги економічного виробництва можуть включати скорочення часу виконання робіт, зниження операційних витрат і підвищення якості продукції.

Економічне виробництво, також відоме як ощадливе виробництво, або бережливе виробництво яке можна запровадити в організації з багатьох галузей. Lean Manufacturing («легке виробництво») - це стратегія управління виробництвом, спрямована на мінімізацію втрат та оптимізацію процесів з метою підвищення ефективності виробництва та якості продукції. Цей підхід показаний на рис. 3.2.

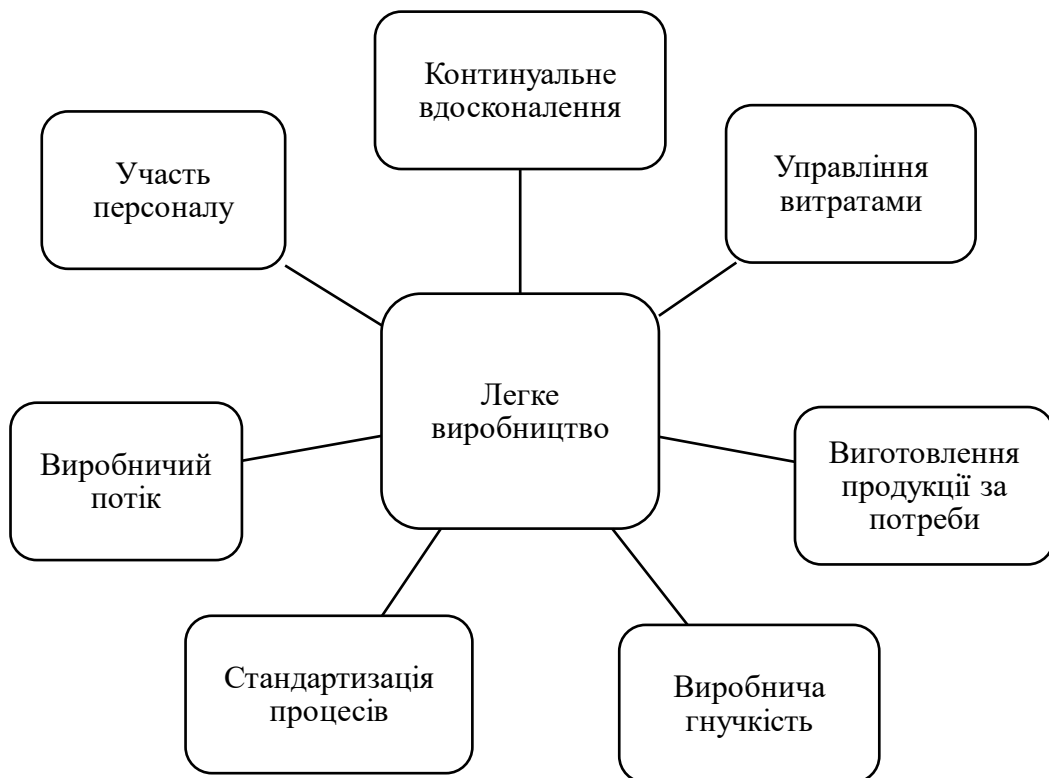

Рис. 3.2. Рекомендована оптимізація виробничих процесів підприємства при використанні Lean Manufacturing, 2025-2029 рр.

Аналізуючи рис. 3.2. можна сказати, що сучасні технологічні процеси допоможуть підприємство запровадити ощадливе виробництво, що дозволить усунути зайві витрати та операції. Кожен принцип доцільно розглянути детально:

1. Управління витратами (Waste Reduction): Основна ідея полягає в тому, щоб усунути будь-які непродуктивні або зайві операції, які не додають цінності для клієнта. Зазвичай виділяються сім видів витрат (так званих "7 витрат"): переробка, чекання, перевозка, надмірна інвентаризація, зайві рухи, недоліки та недостатнє використання талантів.

2. Стандартизація процесів (Standardization): Це означає розробку та застосування стандартів для всіх аспектів виробництва, від робочих процесів до обслуговування обладнання. Стандартизація спрощує процеси та зменшує варіацію, що дозволяє підприємствам забезпечувати стабільність та якість.

3. Виробнича гнучкість (Flexibility): Системи Lean спроектовані таким чином, щоб бути гнучкими та легко адаптуватися до змін у виробничому середовищі, зокрема до зміни попиту, нових технологій або вимог клієнтів.

4. Just-in-Time (JIT) Production: Ця стратегія передбачає виробництво товарів саме в той момент, коли вони потрібні, без зберігання великих запасів. Це дозволяє підприємствам зменшити витрати на складські приміщення та знизити ризики пов'язані з застарілим товаром.

5. Виробничий потік (Flow): Організація виробництва таким чином, щоб матеріали, інформація та роботи переміщалися безперервно та без зупинок через усі стадії виробничого процесу. Це сприяє зниженню часу циклу та витрат.

6. Континуальне вдосконалення (Continuous Improvement): Це принцип, згідно з яким підприємство завжди прагне до покращення своїх процесів, виробничих методів та продуктів. Він базується на концепції «Kaizen» – систематичного та постійного вдосконалення.

7. **Участь персоналу (Employee Involvement):** Успішна реалізація Lean вимагає активного внеску та підтримки всіх членів команди. Залучення персоналу до процесу виробництва, прийняття рішень та пошук вдосконалення є важливою складовою Lean.

Ці принципи допомагають підприємствам стати більш ефективними, знизити витрати та покращити якість продукції або послуг.

В сучасних умовах господарювання більшість підприємств знаходиться в особливих умовах функціонування. Тому для успішного ведення господарської діяльності вкрай необхідним елементом є безперервний розвиток підприємства.

Розвиток організації не залежно від форми її власності відбувається за допомогою фінансових ресурсів, але це не єдина рушійна сила до успіху. Вагомий внесок все ж таки це ретельно підібраний кваліфікований персонал, які зацікавлені в процвітанні підприємства. Управління підприємством та персоналом здійснює менеджер, який відіграє значну роль у процесі розвитку та отримання його планованих результатів. Тому було запропоновано ефективні напрями розвитку підприємства та їх використання на рис. 3.3.

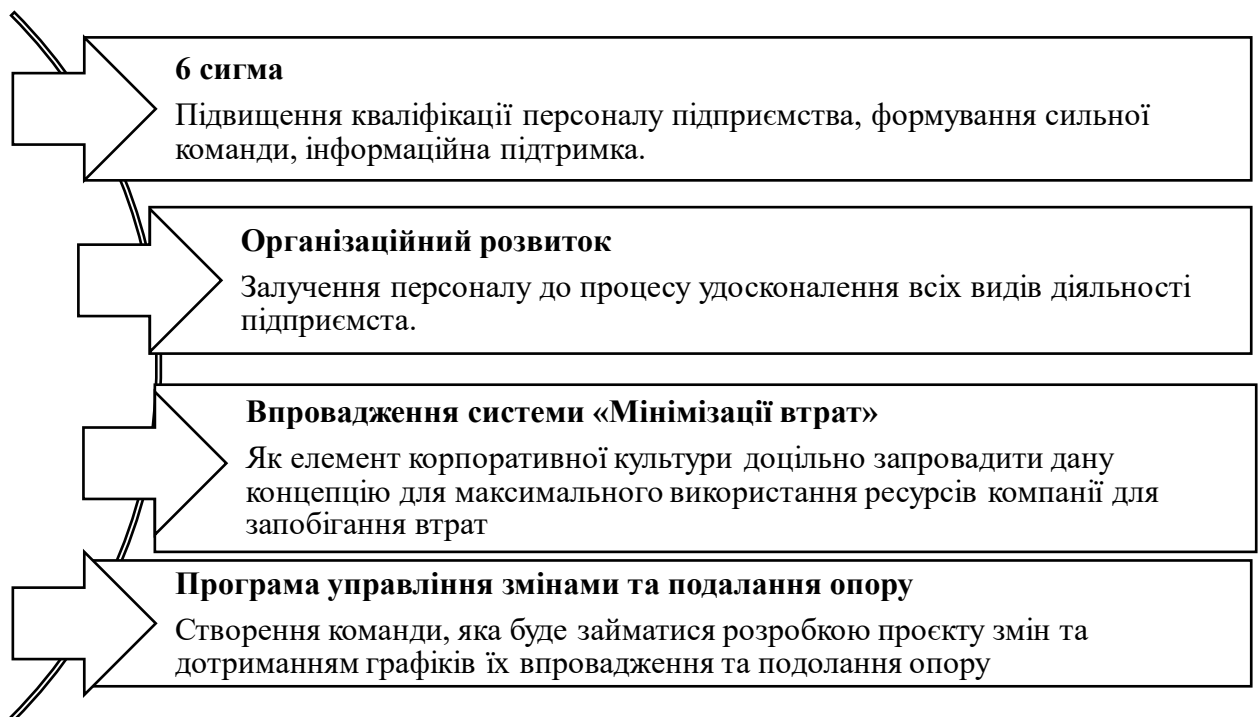

Рис. 3.3. Рекомендовані напрями розвитку підприємства, 2025-2029 рр.

Виходячи з даних зображених на рис. 3.3

було запропоновано напрями розвитку підприємства:

- «6 сигма»;
- Організаційний розвиток;
- Впровадження системи «Мінімізації втрат»;
- Програми управління змінами та подолання опору [2].

Всі вище вказані елементи важливі для підприємства, адже комплексний розвиток підприємства робить його стабільним та конкурентоспроможним серед усіх інших. Слід виокреми програму представлену на рис. 1.1. управління змінами та подолання опору, яка передбачає створення команди яка буде займатися проектами змін на підприємстві та подоланням опору цим змінам у разі необхідності. Дана програма допоможе підприємству збільшити прибуток та ринкову вартість виготовленої продукції. Слід зауважити, що не всі працівники ставляться позитивно до змін на підприємстві на якому вже працюють не один десяток років. Боротьбу з опором змінам потрібно робити комплексно з урахуванням соціального, економічного, психологічного, вікового та інших факторів. [2].

Отже, можна зробити висновок, що розвиток та автоматизація виробництва це невід'ємна складова успіху та конкурентоспроможності підприємства. На кожному етапі підприємство зіштовхується з різними труднощами та викликами, які спричинені нестабільністю в країні, зниження попиту на продукцію та інші чинники, які несуть згубний вплив на організацію. У будь якому випадку необхідно слідувати сучасним тенденціям розвитку підприємства та бізнесу.

Наступною пропозицією, яку доцільно запровадити на досліджуване підприємство це управління запасами. Даний вид ресурсу підприємства допомагає підприємствам зменшити витрати на запаси, оскільки немає необхідності накопичувати матеріали, які можуть бути непотрібними. Це дозволяє компаніям зменшити витрати на зберігання, транспортування та вартість матеріалів, які можуть застаріти. Крім того, JIT допомагає

підприємствам стати ефективнішими, оскільки дозволяє їм виробляти товари лише тоді, коли на них є попит, що зменшує потребу в надлишкових виробничих потужностях.

Just-in-Time (JIT) - це стратегія управління запасами, яка спрямована на мінімізацію запасів та оптимізацію виробничих процесів. Основна ідея JIT полягає в тому, щоб мати на складі лише ті запаси, які необхідні для безперебійного виробництва та задоволення потреб клієнтів. Основні принципи Just-in-Time (JIT) показані на рис. 3.4.

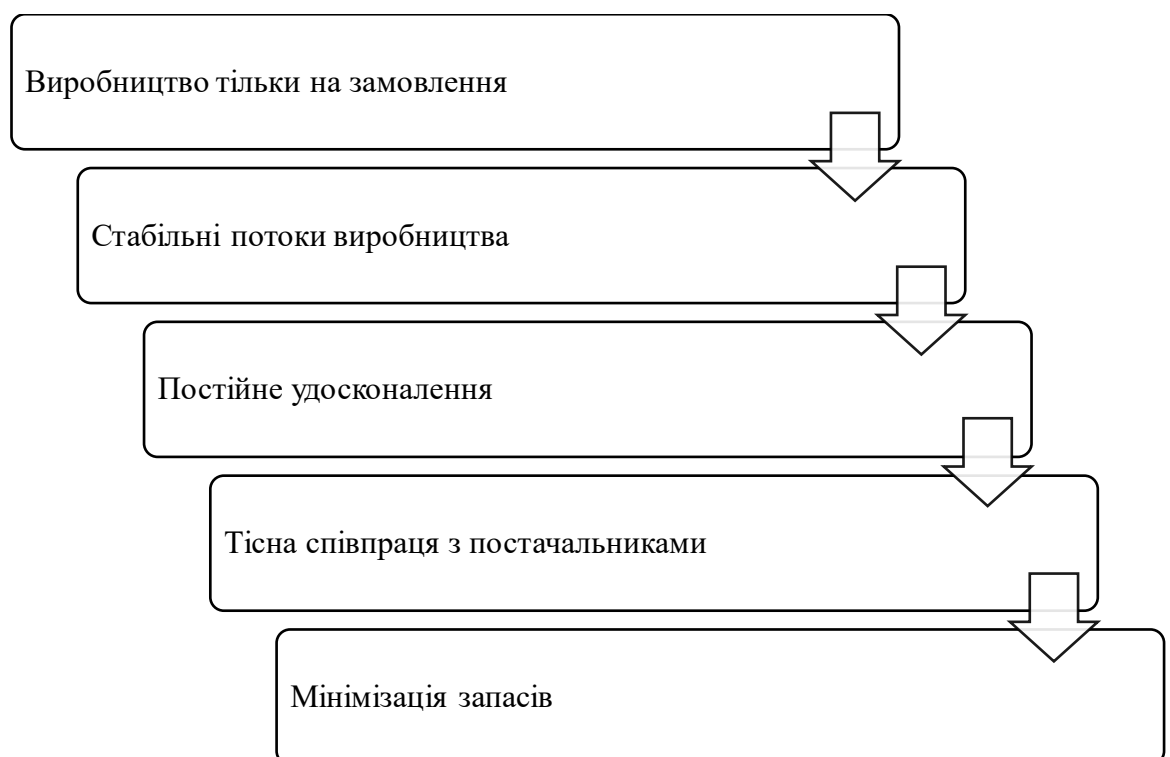

Рис. 3.4. Рекомендований алгоритм управління запасами для підприємства, 2025-2029 рр.

Аналізуючи рис. 3.4 було визначено основні принципи методики управління запасами, яка спрямована на мінімізацію запасів та оптимізацію виробничих процесів. Детально про кожен принцип мінімізації витрат:

1. Виробництво товарів тільки на замовлення тільки тоді, коли вони необхідні клієнтові, замість того, щоб зберігати готову продукцію на складах.

2. Стабільні потоки виробництва організоване таким чином, щоб мати постійний потік виробництва без зайвих затримок або зупинок.

3. Мінімізація запасів сировини, напівфабрикатів та готової продукції підтримуються на мінімальному рівні, щоб уникнути зайвих витрат на складське утримання.

4. Тісна співпраця з постачальниками інтегруються в ланцюг постачання і надають необхідні матеріали вчасно та у відповідних кількостях.

5. Постійне покращення та вдосконалення процесів з метою зниження витрат, скорочення часу циклу та покращення якості продукції.

Переваги використання методів Just-in-Time включають зниження витрат на утримання запасів, покращення оборотності капіталу, збільшення швидкості виробництва та реакції на зміни в попиті, а також підвищення якості продукції шляхом зменшення відходів та дефектів.

Проте, важливо пам'ятати, що впровадження Just-in-Time може вимагати значних змін у виробничих процесах та відносно великих інвестицій у технології та інфраструктуру. Також, недостатня точність в прогнозуванні попиту або неправильне планування можуть призвести до перерв у постачанні та втрати клієнтів.

Отже, підведемо підсумки шляхів удосконалення операційної діяльності підприємства було доведено, що розвиток автоматизації у сільському господарстві є важливим напрямом, що дозволяє підвищити продуктивність, знизити витрати та оптимізувати виробничі процеси. Таке можливо лише завдяки вмілому впровадженню перспективних стратегій.

Запропоновано шляхи удосконалення операційної діяльності для підприємства шляхом автоматизації виробництва. Розвиток автоматизації сільськогосподарського виробництва є ключовим напрямом для підвищення продуктивності, ефективності та стійкості сільськогосподарської галузі.

За сучасних умов розвиток автоматизації сільськогосподарського виробництва є важливим напрямком для забезпечення сталого розвитку

сільських територій, забезпечення продовольчої безпеки та підвищення ефективності галузі.

Кожен господарюючий суб'єкт при виробництві продукції зосереджений на мінімізації відходів тому доцільно запровадити ощадливе виробництво, або бережливе виробництво яке можна запровадити в організації з багатьох галузей. Lean Manufacturing («легке виробництво») – це стратегія спрямована на мінімізацію втрат та оптимізацію процесів підприємства.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки щодо управління операційною діяльністю підприємства можна сформулювати наступні висновки.

1. В сучасних умовах господарювання все більшого значення набуває ефективне управління операційною діяльністю, яка забезпечуватиме результативність у роботі підприємства та створить підґрунтя для успішної реалізації господарських цілей та мети підприємства. Управління операційною діяльністю підприємства складає основну частину діяльності самого підприємства та співпадає з його метою, яка полягає у виробництві та реалізації основних видів продукції робіт або послуг.

2. У цілому, загальна чисельність працівників господарства у 2023 р. складає 246 осіб, чисельність кадрового складу підприємства у цьому ж році становить 48 осіб. Важливим чинником, що позитивно впливає на підприємство та його стабільний розвиток є те, що близько 99,3 % працівників сільськогосподарського підприємства постійно проживають на даній території району, що є позитивним чинником, і знижує ймовірність плинності кадрів.

Аналізуючи дані показники динаміки складу і структури грошових надходжень від реалізації продукції підприємства було виявлено, що питома вага надходжень від реалізації зернових та зернобобових культур 39,4 %, молока – 22,1 %, соняшнику – 11,4 % від загального обсягу грошових надходжень. У цілому, грошові надходження від реалізації продукції галузі рослинництва складає 62,8 %, тоді як 37,2 % – від реалізації продукції галузі тваринництва.

3. Основою сільськогосподарського виробництва є розміри та ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства. Поліпшення функціонального стану, оптимізація та підвищення ефективності використання основних і оборотних засобів – одне з важливих завдань сільськогосподарських підприємств.

4. Запропоновано заходи щодо розвитку та запровадження автоматизації у сільському господарстві, що є важливим напрямом, який дозволить підвищити продуктивність, знизити витрати та оптимізувати виробничі процеси. Технології автоматизації в сільському господарстві включають в себе різноманітні інновації в галузі сільськогосподарської техніки, механізації, автоматизації процесів обробки та вирощування культур, а також використання сучасних інформаційних технологій. Кожен господарюючий суб'єкт при виробництві продукції зосереджений на мінімізації відходів у виробничих системах при одночасному підвищенні продуктивності. Відходи розглядаються як усе, що клієнти не вважають доданим цінним і не готові платити за це. Деякі переваги економічного виробництва можуть включати скорочення часу виконання робіт, зниження операційних витрат і підвищення якості продукції.

5. Економічне виробництво, також відоме як ощадливе виробництво, або бережливе виробництво яке можна запровадити в організації з багатьох галузей. Lean Manufacturing («легке виробництво») - це стратегія управління виробництвом, спрямована на мінімізацію втрат та оптимізацію процесів з метою підвищення ефективності виробництва та якості продукції.

6. Запропоновано шляхи удосконалення операційної діяльності для підприємства шляхом автоматизації виробництва. Розвиток автоматизації сільськогосподарського виробництва є ключовим напрямом для підвищення продуктивності, ефективності та стійкості сільськогосподарської галузі. Розвиток автоматизації сільськогосподарського виробництва є важливим напрямком для забезпечення сталого розвитку сільських територій, забезпечення продовольчої безпеки та підвищення ефективності галузі.